

Дубасенюк О.А. Про діяльність навчально-науково-виробничого комплексу „Полісся„ // Науково–методична співпраця в системі університет – середній та вищий навчальний заклад /За ред. О.А.Дубасенюк: Зб. наук.-метод. праць. – Житомир: Житомирський держ. ун-т, 2004. – С. 3-14.

*Дубасенюк О.А.,
доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член Міжнародної академії акмеологічних наук,
проректор з наукової роботи,
міжнародних та регіональних зв'язків*

Про діяльність навчально-науково-виробничого комплексу „Полісся„

Навчально–науково–виробничий комплекс “Полісся” створено на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка. Комплекс являє собою добровільне об'єднання державних і недержавних навчально–виховних закладів, заснованих на різних формах власності. Освітні установи, які входять до Комплексу, зберігають юридичну і фінансову самостійність.

Освітні заклади, що входять до Комплексу, здійснюють свою діяльність відповідно до Конституції України, Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Національної доктрини розвитку освіти України в ХХІ столітті”, чинного законодавства, Положення та Установчого договору про спільну діяльність, інших нормативних документів, що стосуються діяльності Комплексу.

Згідно Положення, затвердженого Міністерством освіти і науки України, Комплекс має забезпечити координацію спільної діяльності навчальних закладів, сприяти впровадженню ступеневої підготовки майбутніх фахівців за наскрізними навчальними планами і програмами та ефективному використанню науково–педагогічних кадрів, навчально-лабораторної та виробничої бази, соціальної інфраструктури; організації підвищення кваліфікації викладачів навчальних закладів, спільному проведенню науково–дослідних робіт, апробації та використанню результатів наукових досліджень, розробці навчально–методичного забезпечення тощо.

Засновниками Комплексу є заклади, які входили у навчальний комплекс: Житомирський державний університет імені Івана Франка, Бердичівський педагогічний коледж, Коростишівський педагогічний коледж імені І.Я. Франка, Житомирський обласний педагогічний ліцей, Житомирська гуманітарна гімназія № 1, Новоград–Волинська міська гімназія № 23 імені М.Й. Очерета, Житомирська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 25 імені М.О. Щорса, Житомирська міська школа хореографічного мистецтва “Сонечко”.

Членами навчально–науково–виробничого комплексу, крім його засновників, є також навчальні заклади різних типів, які уклали Установчий договір із Житомирським державним університетом імені Івана Франка: Житомирський обласний інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом, Центр професійно–технічної освіти м. Житомира ім. Героя Радянського Союзу А.Н. Вітрука, асоційований член ЮНЕСКО, Житомирський міський колегіум, Житомирська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів №3, Новоград–Волинське медичне училище, Новоград–Волинський колегіум, експериментальна загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів №10 м. Бердичева, Володар–Волинське навчально–виховне об'єднання “Школа – дитячий садок” І–ІІІ ступенів №1, Радомишльський ліцей №1 ім. Т.Г.Шевченка, Олевська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів №1.

Керівником Комплексу наказом Міністерства освіти і науки призначено ректора університету, професора Сауха П.Ю.

Для вирішення спільних завдань і створення сприятливих умов для найбільш ефективного використання наявного науково–педагогічного потенціалу та матеріально–технічної бази Комплекс має право:

а) координувати спільну діяльність навчальних закладів з реалізації Закону України “Про освіту” та Закону України “Про вищу освіту”;

б) впроваджувати систему ступеневої підготовки фахівців за наскрізними планами та програмами на основі збереження кращих здобутків вітчизняної педагогіки;

в) визначати перелік напрямів підвищення кваліфікації викладачів навчальних закладів;

г) включати до складу Комплексу інші навчально–виховні заклади та установи; вступати до кооперації з іншими установами, в тому числі закордонними, для розв’язання завдань, які становлять спільний інтерес;

д) здійснювати профорієнтаційну підготовку до вступу у Житомирський державний університет імені Івана Франка молоді, переважно сільської та із забруднених радіонуклідами районів, шляхом створення спеціальних класів, підготовчих відділень, курсів тощо;

и) розробляти навчальні плани та робочі програми для всіх ступенів фахової підготовки;

і) спрямовувати спільне проведення науково–дослідних робіт, апробацій, використання результатів наукових досліджень;

ї) організовувати спільне проведення науково–дослідних робіт, апробацій, використання результатів наукових досліджень;

й) залучати до складу Комплексу інші навчальні заклади;

к) залучати викладачів університету для проведення занять, участі в роботі Державних екзаменаційних комісій інших навчальних закладів Комплексу на умовах договорів;

л) надавати пільги випускникам навчальних закладів – членів Комплексу відповідно до укладених договорів;

м) конструктивно впливати на загальну освітню стратегію регіону.

Основні напрями діяльності Комплексу:

- розробка та підготовка навчально–методичного забезпечення педагогічного процесу;

- стажування співробітників на базах Комплексу;

- організація навчальної та педагогічної практики студентів;

- робота з обдарованою учнівською та студентською молоддю;

- проведення конференцій, семінарів, “круглих столів”, курсів з актуальних проблем діяльності Комплексу, підготовка, видання та реалізація практичних рекомендацій, підготовка науково–методичних збірників з досвіду роботи Комплексу;

- організація спільних виховних заходів;

- розгляд звітів окремих членів комплексу, факультетів, кафедр, інших структурних підрозділів Комплексу про виконання запланованих спільних навчальних, наукових, виховних заходів.

На засіданнях Ради Комплексу розглядаються самі різноманітні питання, зокрема, обговорювалися результати вступних іспитів до університету, програми спільних наукових та науково–методичних досліджень, питання планування спільної роботи та стажування викладачів Коростишівського та Бердичівського педагогічних коледжів на кафедрах університету. Керівники навчальних закладів доповідали також про виконання запланованих спільних заходів, про спільну роботу Коростишівського педколеджу та кафедри методики викладання іноземних мов і прикладної етнологістики у науково–методичній лабораторії “Підготовка студентів до застосування інноваційних технологій

викладання іноземних мов у початковій школі”; про наслідки проведення Дня української писемності та інше.

Крім того, спільними зусиллями кафедри педагогіки університету та навчальних закладів – членів Комплексу, проведено у жовтні 2003р. міжнародну конференцію з проблеми “Формування професійної майстерності вчителя в умовах ступеневої освіти” та у листопаді 2003р. – Всеукраїнський семінар на базі гуманітарної гімназії №23 м. Житомира асоційованого члена ЮНЕСКО на тему: “Виховання культури миру: цінності та служіння людству”. У квітні цього року спільно з викладачами кафедри педагогіки на базі Новоград-Волинської гімназії імені Лесі Українки було проведено науково-практичну конференцію, присвячену впровадженню ідей В.О. Сухомлинського у практику роботи навчальних закладів. Посилюються науково-методичні контакти кафедр і навчальних закладів – членів Комплексу у процесі роботи у створених лабораторіях.

Проте існує ряд проблем, які потребують свого нагального вирішення. Головна з них – створення сучасної інтегрованої моделі освіти, яка б поєднувала ВНЗ різних рівнів акредитації і відповідала б новим вимогам суспільства. Для нашого університету актуальною є проблема форми і змісту інтеграції з ВНЗ I та II рівнів акредитації, зокрема, з Бердичівським та Коростишівським педколеджами. Дана проблема розглядалася у грудні 2003р. на Всеукраїнській нараді ВНЗ I та II рівнів акредитації. Проблема полягає у необхідності модернізації всіх ланок національної системи освіти і, зокрема ВНЗ I та II рівнів акредитації. Згідно зі стратегією інтеграції України до Європейського Союзу передбачається входження середньої та вищої освіти в європейський освітній простір. Усе це має відбуватися у рамках Болонської декларації, суть якої полягає в тому, що країни-учасниці зобов’язалися привести свої системи у відповідність до моделі, яка є прозорою і легко порівнюється, що дає змогу з часом видавати дипломи загальноєвропейського зразка. ВНЗ I та II рівнів акредитації не можуть стояти осторонь цього процесу. Нині відбувається трансформація колишньої середньої спеціальної освіти, оптимізація мережі закладів, водночас відзначається їх розпорошеність за підпорядкуванням, що заважає подальшій інтеграції та розвитку закладів даного типу.

Відповідно до стратегічного розвитку системи освіти в Україні передбачається:

1. Укрупнення малочисельних навчальних закладів та тих, які в межах регіону дублюють підготовку фахівців; пропонується включити технікуми, училища, коледжі до структури профільних університетів з метою вирішення регіональних проблем економіки, задоволення освітніх проблем громадян. Нині розробляється Державна програма поетапної оптимізації мережі ВНЗ на 2004 – 2006 роки.

2. У зв’язку із зміною структури спеціальностей і введення нових спеціальностей передбачено змінити назви ВНЗ I та II рівнів акредитації відповідно до нинішніх освітніх завдань (заміну назв “технікум”, “училище” на “коледж I рівня акредитації”). У нашому Комплексі зазначена зміна вже відбулася - Бердичівське та Коростишівське педучилище перетворилися на коледжі рішенням Житомирської обласної ради у жовтні 2003 р. Такий підхід змінює соціальне призначення даних освітніх установ. Зважаючи на демографічну ситуацію, передбачається збільшення кількості студентів ВНЗ III та IV рівнів акредитації та зменшення або навіть втрата абітурієнтів для технікумів.

3. Створювати умови для багатоваріантної моделі здобуття вищої освіти. Університетська модель “бакалавр – спеціаліст – магістр” уже є не єдиною формою здобуття повної вищої освіти. Постає потреба вирішення питань щодо ефективних умов функціонування ВНЗ I–II рівнів акредитації у складі ВНЗ III–IV рівнів акредитації та в складі навчально-науково-виробничих комплексів. Проте, ці процеси стримуються через недостатнє нормативно-правове врегулювання як організаційно-змістовних, так і особливо фінансових питань.

Згідно Закону України “Про вищу освіту” реалізувати ступеневу освіту ВНЗ I–II рівнів акредитації та готувати бакалаврів ці заклади можуть за умови, якщо вони будуть структурними підрозділами ВНЗ III–IV рівнів акредитації або утворили з ними комплекси.

Такий підхід розповсюджений у різних регіонах України, проте ці ідеї важко реалізуються. Залишається невирішеною низка проблем: недостатньо впорядкована структура навчальних підрозділів, невирішені питання з оплатою праці викладачам, яких не віднесено до науково-педагогічних працівників, не розв'язані проблеми зарахування випускників коледжів на старші курси інститутів, академій, університетів, ще й заборона фінансувати заклади з різних бюджетів. Це змусило в окремих областях вивести педколеджі зі складу університетів або переводити їх із комунальної на державну форму власності.

Вихідною має стати ідея, що коледж є одним з типів структурного підрозділу університету, або входить у комплекс з ними, маючи достатній рівень автономності.

4. Проблема змісту освіти в умовах інтеграції ВНЗ різних рівнів акредитації має розроблятися у двох формах. Передбачено 1) створення інтегрованих навчальних планів “молодший спеціаліст – бакалавр”, чи “молодший спеціаліст”, за якими випускники технікуму зараховуються на другий або третій курси університету; 2) з випускників технікумів формуються окремі академгрупи, які навчаються за скороченим терміном навчання. Проте не можна автоматично перезараховувати навчальні дисципліни, що вивчалися у технікумі; не слід прагнути зміст освіти в технікумах підіймати до університетського рівня, вихолощуючи практичну підготовку.

У Житомирському державному університеті імені Івана Франка проводиться модернізація навчально-методичної та науково-дослідної роботи. У 2004 році виповнюється 85 років з дня заснування університету, який було утворено 16 жовтня 1919р. як педагогічний інститут на базі Волинського народного університету, відкритого 3 жовтня 1917р. Він, в свою чергу, був правонаступником і ввібрав у себе найкращі традиції Житомирської 1-ої чоловічої гімназії, утвореної 1 січня 1833р.

Житомирський державний університет імені Івана Франка утворено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004р. на базі Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка.

В університеті функціонує 9 факультетів: філологічний, фізико-математичний, біологічний, іноземних мов, педагогічний, історичний, соціально-психологічний, фізичного виховання і спорту, на яких ведеться підготовка фахівців з 44 спеціальностей і спеціалізацій, а також факультет довузівської підготовки та інститут післядипломної освіти. Значно зріс контингент студентів, і нині він сягає понад вісім тисяч осіб. З 1999р. здійснюється підготовка магістрів з математики, фізики, біології, хімії, української мови і літератури, російської мови і зарубіжної літератури, англійської мови та літератури, німецької мови та літератури, початкового навчання.

З 1992р. в університеті діє аспірантура з української мови, української літератури, германських мов, філософії, теорії літератури, зоології, загальної педагогіки та історії педагогіки, теорії та методики професійної педагогіки, теорії та методики виховання, в 2003р. відкрито докторантуру, а у 2004 спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. В аспірантурі університету за 13 спеціальностями навчається понад сто аспірантів та здобувачів. З 1998р. функціонує видавничо-поліграфічний відділ, що здійснює видання „Вісника Житомирського державного університету”, історико-філологічного збірника з регіональних проблем „Волинь-Житомирщина” та навчально-методичної літератури.

Постійно зростає науковий потенціал професійно-викладацького складу. Сьогодні із 340 викладачів, що працюють на 35 кафедрах, 217 мають наукові ступені і вчені звання. Серед них академіки НАН України і галузевих академій, 40 докторів наук, професорів, біля 200 кандидатів наук, доцентів, 10 заслужених працівників науки, освіти і культури України, стипендіати Кабінету Міністрів України та фонду „Відродження”, лауреати премії Президента України для молодих вчених.

В університеті регулярно проводяться Міжнародні та Всеукраїнські наукові, науково-практичні конференції. Студентська науково-дослідна робота організовується і

спрямовується кафедрами в 140 наукових гуртках та проблемних групах, де кожен другий студент університету розвиває свої творчі здібності.

Кафедри університету підтримують наукові, навчальні зв'язки з вищими навчальними закладами, іншими освітніми організаціями, відомими науковими школами та вченими Росії, Білорусі, Великої Британії, США, Німеччини, Польщі, Словаччини, Угорщини та інших країн. За сприянням Британської ради й Американського дому на базі факультету іноземних мов створено центр самопідготовки вчителя іноземної мови, де регулярно проводяться семінари, літні школи, конференції за участю науковців Англії, Німеччини, США. Студенти університету успішно беруть участь у конкурсах на стажування та навчання за кордоном.

В університеті діють: навчально-науково-виробничий комплекс „Полісся”, навчально-науково-виробничий комплекс „Житомирський державний університет імені Івана Франка - ЗАТ „Електровимірювач”, Історико-філологічний інститут регіональних досліджень.

До послуг студентів – 4 навчальні корпуси, бібліотека, агро біостанція, 5 гуртожитків, їдальня і буфети, спортивний комплекс.

На факультетах функціонують 93 спеціалізовані лабораторії і навчальні кабінети, у тому числі лінгафонні кабінети, фотолабораторія та 15 комп'ютерних класів на 300 дисплейних місць.

За 85 років існування навчальний заклад підготував понад 60 тисяч фахівців. Значна кількість вихованців університету стали відомими вченими, заслуженими вчителями та працівниками освіти, діячами культури.

Сьогодні Житомирський державний університет імені Івана Франка – один з провідних навчальних закладів України. В якому активно впроваджуються інноваційні освітні технології, ведеться плідний науковий пошук в різних галузях знань, здійснюється тісна співпраця з провідними навчальними закладами поліського регіону.

Охарактеризуємо основні напрями співпраці університету з іншими навчальними закладами Комплексу.

Діяльність **Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти** спрямована на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розробку навчально-методичного забезпечення роботи навчальних закладів, впровадження інноваційних педагогічних технологій у практику роботи навчальних закладів, узагальнення і поширення перспективного педагогічного досвіду. В роботі ОІППО широко використовується науковий потенціал Житомирського державного університету імені Івана Франка, постійно підтримуються зв'язки з кафедрами та лабораторіями університету, до навчального процесу та наукового пошуку постійно залучаються викладачі університету.

Коростишівський педагогічний коледж імені І.Я.Франка - один з найстаріших і відомих в Україні закладів (заснований у 1869 році під назвою „Учительська семінарія Південно-Західного краю”) з потужним викладацьким складом та багаторічним досвідом підготовки вчительських кадрів для початкової школи. Педагогічний коледж здійснює постійні зв'язки з університетом у таких формах: стажування викладачів на кафедрах університету, проведення спільних наукових конференцій, семінарів, комп'ютерне забезпечення навчального процесу; підготовка науково-методичних та навчально-методичних праць, участь викладачів університету у методичних семінарах, які проводяться у коледжі; впровадження інноваційних технологій, методик, розроблених викладачами університету у навчальний процес, проведення педагогічної практики, спільна робота у науково-методичних лабораторіях.

Найбільш творчі та ефективні стосунки склалися у коледжі з кафедрами інноваційних технологій освіти і виховання, педагогіки, а також з кафедрами соціально-психологічного факультету та факультету іноземних мов.

Бердичівський педагогічний коледж також має давні традиції. Особливо активно співпрацюють з коледжем кафедри соціально-психологічного факультету, які виступають

як методичні центри із спеціальностей психологія, практична психологія, соціальна педагогіка, дошкільне виховання. Проведено ряд конференцій і робочих зустрічей, зокрема з проблем дошкільного виховання. Викладачі коледжу використовують у своїй роботі курс лекцій з соціальної педагогіки та методичні матеріали, підготовлені кафедрою соціальної педагогіки та педагогічної майстерністю. Викладачі коледжу беруть активну участь у проведенні конференцій, семінарів, які проводяться в університеті.

Новоград-Волинський медичний коледж недавно розпочав спільну роботу з кафедрами університету. Проте успішно пройшла конференція, присвячена проблемам філософських, світоглядних і психологічних засад професійного вибору. У медичному коледжі накопичено значний досвід методичної роботи та співпраці з іншими навчальними закладами.

Центр професійно-технічної освіти м. Житомира (у минулому СПТУ №15) – Асоційований член шкіл ЮНЕСКО, здійснює підготовку висококваліфікованих робітничих кадрів, має підготовлений викладацький склад, потужну матеріально-технічну та виробничу базу, широкі міжнародні зв'язки. Співпраця з університетом здійснюється шляхом підготовки науково-педагогічних кадрів, аспірантів, магістрантів. Центр виступає базою для проведення науково-дослідної та методичної роботи, педагогічної практики студентів університету. Кафедри психології та соціальної педагогіки надають допомогу викладачам Центру у підвищенні рівня їх психолого-педагогічних знань. Передбачається на базі Центру проводити систематичне підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних кадрів, їх перепідготовки, у тому числі з наданням другої вищої освіти.

З обласним педагогічним ліцеєм університет має давні зв'язки: спільне проведення засідань кафедр, розробка навчально-методичного забезпечення, видання методичних посібників, рекомендацій, проведення конференцій, семінарів, підготовка науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації педагогів ліцею, проведення різних видів педагогічних практик, допомога у роботі МАН (у ліцеї понад 10 років існує філія МАН „Інтелектуал”, підготовка учнів до участі у Всеукраїнських та міжнародних конкурсах та олімпіадах, проведення спільних наукових пошуків та дослідницьких проєктів, впровадження розроблених нововведень у навчальний процес тощо).

Підтримуються тісні контакти з **Житомирською гуманітарною гімназією №1**, зокрема, за такими напрямками: вироблення концепції спільної діяльності університету і гімназії, створення особливого інформаційного поля для свідомого профорієнтаційного вибору, впровадження особистісно-орієнтованої технології у навчальний процес шкіл нового типу під керівництвом науковців університету, організація соціально-педагогічного моніторингу ефективності особистісно-зорієнтованої системи навчання; участь викладачів університету у проведенні декади педмайстерності, а також участь викладачів у роботі атестаційної комісії навчального закладу. Крім того за участю викладачів та учнів гімназії впродовж декількох років у Житомирському університеті проводилися Всеукраїнські олімпіади з педагогіки.

Житомирська гуманітарна гімназія №23 є членом проєкту „Асоційовані школи ЮНЕСКО”, працює над проблемною темою „Якісна освіта та освіта ХХІ століття, що зорієнтована на освітню політику ЮНЕСКО та Програми розвитку ООН в Україні. На базі гімназії спільно з науковцями університету створено ряд науково-методичних лабораторій, здійснюється дослідно-експериментальна робота, постійно проводяться міжнародні та Всеукраїнські науково-практичні конференції, здійснюється спільна робота в творчих майстернях „Діалог культур” у рамках обласної конференції „Освіта для всіх” та інше. У гімназії працює високопрофесійний педагогічний колектив, організовано творчі майстерні.

У **Новоград-Волинській гімназії імені Лесі Українки** широко використовуються інноваційні педагогічні технології, мультимедійні засоби навчання, з 10 класу введена профільність навчання, проводиться робота за особистісно-орієнтованими програмами „Крок за кроком”, проєктним методом навчання, широко залучаються учні до науково-дослідної діяльності через наукове товариство МАН. Вчителі та учні гімназії організують

міжнародну співпрацю з екологічної тематики за міжнародною програмою TESIS з відділом культури та освіти посольства США, Британською Радою в Україні, з гімназією у м. Візентайд (Північна Франкентія, Баварія, Німеччина). Значна робота проводиться у гімназії щодо вшанування імені славетної землячки Лесі Українки: традиційний літературно-мистецький місячник, уроки лесезнавства, конкурс учнівських творів, виставки, пошукова робота, науково-теоретичні конференції, створено слайд-фільм тощо. В цій роботі значну допомогу надають науковці-філологи та викладачі кафедри педагогіки університету. Крім того, за участю викладачів університету проходять засідання кафедр, методичні наради та семінари, відкриті уроки, виховні заходи.

Житомирський міський колегіум - середній загальноосвітній заклад, що має філологічно-філософське та культурно-естетичне спрямування і в якому організується робота з обдарованими дітьми. Колегіум є членом Всеукраїнської асоціації „Відроджені гімназії України” та підтримує постійні зв'язки з Корпусом миру, Польським домом тощо. В педагогічному колективі працюють випускники Житомирського держуніверситету, які стали досвідченими вчителями-майстрами та лауреатами і дипломантами Всеукраїнського конкурсу „Учитель року”. Проблемна тема колегіуму „Соціалізація дитини в умовах трансформації українського суспільства”. Спільно з науковцями університету розробляється наукова проблема „Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках історії та правознавства”.

Новоград-Волинський колегіум існує понад 10 років. Головним досягненням колективу є створення цілісної освітньої системи, використання в навчальному процесі сучасних освітніх технологій, забезпечення умов для профорієнтаційної роботи. У колегіумі 50 колегіантів класів філологічного та історико-філософського профілів. Створено сучасне комп'ютеризоване навчально-методичне забезпечення та спеціалізовані кабінети, ресурсний центр іноземних мов; умови для всебічного розвитку дітей. В рамках проекту „Педагогічний олімп” визначається щорічний рейтинг вчителів, узагальнюється досвід майстрів педагогічної справи. Вчителі колегіуму беруть участь у діяльності Міжнародної асоціації вчителів англійської мови IATEFL, програмах Американських Рад ACCELS PIE (Партнери в освіті) та TEA (премії за досягнення у викладанні англійської мови та краєзнавства США). Кафедри університету творчо співпрацюють з відповідними кафедрами колегіуму. Викладачі університету дають високу оцінку рівню навчально-виховного процесу в колегіумі.

Ліцей №25 ім. М.О. Щорса м. Житомира – один з найстаріших на Волині, йому виповнилося понад 80 років. Ліцей має математичне спрямування. Учні ліцею – постійні переможці обласних Всеукраїнських, міжнародних предметних олімпіад і конкурсів, МАН. У ліцеї працює високо професійний педагогічний колектив. Особливу допомогу ліцею надають викладачі фізико-математичного факультету у навчальній та науково-дослідній діяльності. Також вже багато років педагоги співпрацюють з кафедрами педагогічного факультету, викладачами якого введено факультатив „Образотворче мистецтво і дизайн”. Така співпраця сприяє розвитку у дітей творчих здібностей, естетичного сприйняття оточуючого середовища.

Характерною особливістю **загальноосвітньої I-III ступенів школи №3 м. Житомира** є значний досвід впровадження гуманітарної освіти (в школі вивчаються мови: українська, російська, англійська, німецька, французька, польська) при збереженні базових дисциплін природничо-математичного циклу. Завдяки співпраці з університетом значно підвищився рівень навчально-виховного процесу в школі, про що свідчать результати предметних олімпіад, участь школярів у науково-дослідницькій роботі. Науковці кафедри математики і методики викладання математики проводять у школі дослідницьку роботу з проблеми прикладної спрямованості шкільного курсу стереометрії. Цей навчальний заклад завжди гостинно відкриває двері для майбутніх учителів: тільки за останній рік тут проходили педагогічну практику студенти філологічного факультету та факультету іноземних мов. Колектив школи будує єдиний освітній простір неперервної освіти

(дошкільний заклад – школа – вищий навчальний заклад). Тісна співпраця з колективом університету вибудовується за такими напрямками: робота в МАН; проведення науково-методичних конференцій; профорієнтаційна робота серед учнів старшої ланки з метою їхньої підготовки до вступу в університет; організація педагогічної практики студентів; консультативна допомога з питань методики викладання; формування навчально-методичного забезпечення з іноземних мов та слов'янських мов з використанням літератури, підготовленої на факультеті; викладання профільних курсів.

Школа №10 м. Бердичева розпочинає свою історію з 1922 року. Сьогодні у школі навчається 1400 учнів. Значна частина вчителів має вищу категорію. Неодноразово вчителі школи ставали учасниками і призерами Всеукраїнського конкурсу „Вчитель року”. Колектив школи працює над реалізацією науково-методичної проблеми „Розвиток творчо зорієнтованої особистості на основі впровадження у навчально-виховний процес інноваційних психолого-педагогічних технологій”. Широко впроваджується модульно-розвивальна система. Важливою складовою науково-методичного забезпечення є створення міні-підручників, які були розроблені предметними кафедрами школи та представлені на виставці „Сучасна освіта в Україні – 2003, 2004”, де отримали високу оцінку. Плідною є співпраця з навчально-методичними лабораторіями університету, зокрема лабораторії „Екологія і освіта”. З цього напрямку проводиться ґрунтовка природоохоронна робота, здійснюється екологічне виховання, працює клуб „Еколог”, здійснюються наукові дослідження по лінії МАН. Школа налагоджує співпрацю з лабораторією „Проблеми соціально-педагогічної діяльності з дітьми різних педагогічних груп” з метою здійснення моніторингу рівня вихованості учнів, апробації моделей у вихованні, здійснення супроводу різних категорій дітей.

Історія **Радомишльського ліцею** починається з жовтня 1913 року – це один з найстаріших навчальних закладів на Волині. Сьогодні ліцей працює за природничим та технологічним профілями. Вчителями-майстрами створено власні методичні системи, в основу яких покладено сучасні педагогічні ідеї та підходи, інноваційні технології. Широко впроваджується в освітній процес особистісно зорієнтоване, індивідуально-диференційоване, розвивальне випереджаюче навчання, інтерактивні форми і методи розвитку пізнавального інтересу учнів.

У ліцеї створені необхідні умови для продуктивної праці вчителів і учнів. Постійно діють психолого-педагогічний семінар, методичні об'єднання, творчі лабораторії учителів, педагогічний університет для батьків. Договір про співпрацю університету (тоді педінституту) був заключний ще у 1976 році. Студенти університету постійно проходять педагогічну практику. Для кафедр ботаніки та зоології університету заклад визначений базовим. 26 випускники ліцею продовжують навчання у Житомирському державному університеті, а 24 випускники університету працюють у Радомишльському ліцеї.

В **Олевській ЗОШ І-ІІІ ступенів №1** на базі Житомирського територіального об'єднання філії при Олевському Центрі дитячої творчості Малої Академії наук України, а також при підтримці науковців Житомирського державного університету та Житомирського інженерно-технологічного університету впродовж трьох років проводиться науково-дослідна робота вивчення біоритмів людини, зокрема досліджуються проблеми: „Фізіологічні та інтелектуальні особливості учнів підліткового віку в залежності від їх біоритмічного типу” та – „Вплив біоритмічного типу на деякі фізіологічні показники підлітків”. Результати дослідження відкриють широкі можливості для організації режиму праці й відпочинку людини на науковій основі. Вивчення фізіологічних показників учнів дає можливість зменшити перевантаження дітей, врахувати особливості ВНС підлітків при плануванні навчально-виховного процесу та дозвілля.

У **Володарсько-Волинському НВО „Школа-дитячий садок” І-ІІІ ступенів №1**, яка теж має давні традиції (школа заснована у 1939 році) проводиться значна робота по розв'язанню сучасних проблем підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Переважна більшість учителів мають високу професійну кваліфікацію. Для молодих

учителів працює школа педагогічної майстерності, продуктивно працюють шкільні методоб'єднання вчителів. Педколектив НВО є постійним учасником Обласної педагогічної виставки „Сучасна освіта Житомирщини”. Спільно з науковцями університету організуються наукові дослідження, проводяться науково-практичні конференції, методичні семінари, здійснюється профорієнтаційна робота.

Отже, можна стверджувати, що до складу Комплексу входять навчальні заклади, які мають значний науково-методичний потенціал, великий досвід роботи і прагнуть модернізувати навчально-виховний процес у світлі сучасних вимог, що є передумовою успішної подальшої творчої співпраці.